

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Utrùm ad merendum & demerendum in præsenti statu, requiratur libertas differentiæ, hoc est immanitas ab antecedenti ad unum determinatione interinseca.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

quod proinde abesse potest sine illius diminutione, sicut potest advenire sine illius augmentatione.

Obj. 2. Scriptura & Patres interdum describunt liberum arbitrium per indifferentiam ad bonum & malum, R. tunc Scripturam & Patres describere liberum arbitrium, non per id quod illi essentialiter est, sed per merum statum illi accidentalem, quem scilicet ordinariè habet in hominibus viatoribus. *Nota obiter.* Posse peccare, est status purus & contingens liberi arbitrii in viatoribus. Unde etiam dato quod posse peccare, formaliter sumptum, sit aliquid positivum, adhuc est extra totam essentiam liberi arbitrii. Quod breviter ostendo hoc argumento. Status purus & contingens rei est extra totam essentiam rei. Sed posse peccare, est status purus & contingens liberi arbitrii, quem scilicet liberum arbitrium ordinariè habet in viatoribus. Ergo posse peccare, est extra totam essentiam liberi arbitrii. Majorem suppono ut notam ex terminis. Minor facile ostenditur. Nam 1. posse peccare, est quidam modus se habendi liberi arbitrii, Ergo est status illius. 2. Posse peccare, nihil entitatis superaddit libero arbitrio. Ergo est purus illius status. 3. Liberum arbitrium potest etiam in viatoribus esse impeccabile. Ergo posse peccare, est status illius contingens.

Obj. 3. Vis eligendi ex diversis mediis hoc vel illud, aut unum & idem medium acceperandi vel respuendi, servato ordine finis, non est libertas arbitrii adæquatè sumpta. Ergo potentia peccandi est pars illius. R. neg. ant. vel, si vis, dist. Non est libertas arbitrii adæquatè sumpta, hoc est, non est libertas arbitrii secundum id totum, quod illi competit essentialiter. Neg. ant. Non est libertas arbitrii adæquatè sumpta, hoc est, non est libertas arbitrii secundum id totum, quod illi competit tam essentialiter ratione propriæ virtutis & perfectionis, quam accidentaliter ratione status puri & contingentis, quem ordinariè habet in viatoribus. C. ant. Nam libertas arbitrii, sic sumpta, prætea vim eligendi ex diversis mediis, &c. includit defectibilitatem, seu posse deficere in electione mediorum, quod est purus modus & contingens libertatis arbitrii, & sine quo modo proinde potest esse tota ratio essentialis libertatis arbitrii.

ARTICULUS VII.

Utrum ad merendum & demerendum in presenti statu, requiratur libertas indifferentiæ, hoc est, immunitas ab antecedenti ad unum determinatione intrinseca.

RESPONSIO.

AD merendum & demerendum in presenti statu, requiritur libertas indifferentiæ. Est de fide contra Janenium.

Prob. 1. ex Script. Nam Eccli. c. 31. dicitur: *Beatus... qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit: ideo stabilita sunt bona illius in Domino, &c.* Quibus verbis Scriptura laudat meritum morale & rationem meriti repetit, non ex eo præcisè quod quis non transgrediatur mandata, nec mala faciat, sed ex eo quod non transgrediatur mandata, cum posset transgredi, nec mala faciat, cum posset facere; hoc est, ex eo quod sine antecedenti necessitate mandata servandi & mala vitandi, nihilominus mandata servet, & vitet mala.

Prob. 2. ex Patribus, nempe ex S. Irenæo lib. 4. contra hæres. c. 71. *Dedit, inquit, Deus bonum... & qui operantur quidem illud, gloriam & honorem percipient, quoniam operati sunt bonum, cum possint non operari illud: hi autem, qui illud non operantur, iudicium iustum recipiunt Dei, quoniam non sunt operati bonum, cum possint operari illud.* Et c. 72. *Quoniam omnes, inquit, ejusdem sunt nature, & potentes retinere & operari bonum, & potentes rursum amittere id, & non facere, iuste etiam apud homines sensatos, quanto magis apud Deum, alii quidem laudantur, & dignum percipiunt testimonium electionis bonæ & perseverantiæ; alii vero accusantur, & dignum percipiunt damnum, eo quod iustum & bonum reproba-*

rint. Ex Eusebio lib. 6. de præparatione e. 6. *Sublato, inquit, libero arbitrio, jacebit omnis philosophia, jacebit pietas, nulla erit laus virtutis, nullus fructus laboris, nec puniendi erunt improbi, nec admirandi studiosi, ... nullum meritum, nulla laus, nec virtus erit, nec vitium, si non libera voluntate, sed necessitate factorum opera nostra sunt.* Eusebium autem hic loqui de necessitate etiam voluntaria, patet ex eo quod ii, quos impugnatur, non aliam in actus nostros à fati derivari volebant.

Ex S. Chrysostomo hom. 22. in Genesim. *Nonne manifestum est, inquit, sua quemvis voluntate vel malitiam vel virtutem eligere? Nam nisi ita esset, & natura nostra potestas instita esset, neque illos puniri, neque istos virtutum retributiones accipere oportebat. Verum quia in nostra voluntate totum post gratiam Dei relictum est, ideo & peccantibus supplicia proposita sunt, & bene operantibus retributiones.* Ex S. Hieronymo lib. 2. contra Jovinianum, ubi sic ait: *Liberi arbitrii nos condidit Deus, nec ad virtutem, nec ad vitia necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas est, nec damnatio, nec corona est.* Et ex S. Damasceno lib. 2. de fide c. 26. ubi hæc habet: *In nobis sunt ea, quorum liberam adepti potestatem sumus facere & non facere... que sequitur laus aut vituperatio.*

Prob. 3. autoritate summorum Pontificum, & 1. quidem Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. à quibus damnata est hæc Baii propositio: *Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod necessario facit.* Cujus proinde contradictoria: *Homo non peccat damnabiliter in eo, quod necessario facit,* tanquam vera accipienda est. 2. Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. qui hanc Janenii propositionem, *Ad merendum & demerendum in statu nature lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione,* damnarunt ut hæreticam.

Prob. 4. autoritate S. Thomæ q. 6. de malo ar. un. in O. ubi ita loquitur: *Quidam posuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate movetur ad aliquod eligendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogere-tur: non enim omne necessarium est violentum, sed solum id, cujus principium est extra... Hæc autem opinio est hæretica: tollit enim rationem meriti & demeriti in humanis actibus: non enim videtur esse meritorium vel demeritorium, quod aliquis sic ex necessitate agit, quod vitare non possit, &c.*

Prob. 5. ratione pro merito. Ad rationem meriti essentialiter requiritur, ut actio, qua meremur, sit nostra, ut illam dare possimus, velut pretium pro præmio. Atqui requiritur libertas indifferentiæ ad hoc, ut actio sit nostra, & illam dare possimus tanquam pretium pro præmio. Ad hoc enim requiritur, ut actio sit in potestate & dominio nostro, sic ut possumus de illa pro arbitrio disponere, & illam dare vel non dare pro arbitrio. Ergo ad rationem meriti essentialiter requiritur libertas indifferentiæ. Hoc argumentum suggerit S. Thomas q. 29. de veritate a. 6. in O. ubi sic ait: *Per actum proprium quis mereri non potest, nisi sit dominus sui actus; sic enim suum actum quasi pretium pro præmio dare potest. Est autem quis dominus sui actus per liberum arbitrium. Unde naturalis facultas liberi arbitrii requiritur ad merendum.* Quod autem S. Doctor ad liberum arbitrium requirit activam indifferentiam, suo loco demonstratum est.

Prob. 6. ratione pro demerito. Homo demereri non potest, nisi peccando. Atqui homo peccare non potest sine libertate indifferentiæ. Ergo, &c. *Prob. min.* Omne peccatum est contra obligationem aliquam moralem; & ita homo non peccat, nisi agendo contra obligationem aliquam moralem. Atqui homo sine libertate indifferentiæ non potest agere contra obligationem moralem; nam, ut lumine naturali notum est, nec datur, nec dari potest in homine obligatio moralis ad impossibile, & ita homo nec agit, nec agere potest contra obligationem moralem, nisi aut operando malum, quod potest non operari, aut non operando bonum, quod potest operari, hoc est, nisi aut operando malum, aut bonum non

opc-

operando cum libertate indifferentia. Ergo homo sine libertate indifferentia nec peccat, nec peccare potest.

Confirm. Ibi non est demeritum, ubi non est peccatum. Atqui ubi non est libertas indifferentia, ibi non est peccatum. Ergo, &c. *Prob. min.* Ibi non est peccatum, ubi id, quod fit, non potest non fieri, aut id quod omittitur, non potest non omitti. Atqui ubi non est libertas indifferentia, ibi id, quod fit, non potest non fieri, & id quod omittitur, non potest non omitti. Ergo, &c. *Prob. maj.* Nam ibi non est peccatum, ubi Deus nihil exigit, nihil precipit, ubi id, quod fit, non potest non fieri, aut id, quod omittitur, non potest non omitti. Deus enim, ut ait Trid. sess. 6. c. 11. *impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuvat, ut possis; cuius mandata gravia non sunt, cuius iugum suave est, & onus leve.* Ergo, &c.

Dices, cum Novatoribus: Impossibilitas servandi mandata divina nec excusat, nec excusare potest, si nobis voluntaria est. Atqui nobis voluntaria est. Ergo cum impossibilitate servandi mandata divina, & consequenter cum antecedenti necessitate faciendi id, quod est omittendum, aut omittendi id, quod est faciendum, verè peccamus. Ergo ad peccandum necessaria non est immunitas ab antecedenti necessitate faciendi id, quod omittendum, aut omittendi id, quod faciendum est. R. 1. dist. majorem. Impossibilitas servandi mandata divina nec excusat, nec excusare potest: si nobis voluntaria est, sic ut possumus illam pro arbitrio tollere, vel non tollere. C. seq. maj. Si nobis voluntaria est, ita tamen ut non possumus pro arbitrio illam tollere. N. seq. maj. Itaque si mandata divina nobis servatu impossibilia sunt, & ita impossibilia, ut hanc impossibilitatem non possumus tollere, per hanc impossibilitatem excusamur à peccato, cum mandata divina transgredimur: nemo enim peccat in eo, quod cavere non potest, ut ait S. Augustinus.

R. 2. neg. min. 1. Quia est de falso supponente: supponit enim quod falsum est & contra fidem, nempe quod mandata divina nobis sint observatu impossibilia. 2. Quia, dato quod nobis observatu impossibilia sint, falsum est, quod nobis sit voluntaria, saltem quantum ad imputabilitatem requiritur, hæc impossibilitas. Nam si nobis voluntaria est, certè, ut aiunt Novatores, in culpa Adami, quæ est moraliter nostra. Atqui hoc dici non potest. Nam necessitas moriendi, ægrotandi, patiendi motus inordinatos concupiscentiæ, & habendi aliquos defectus naturales tam corporis, quam animi, tam est effectus culpe Adami, quam præterita impossibilitas divinorum mandatorum, & tamen necessitas illa nobis voluntaria non est in culpa Adami, saltem quantum oportet ad imputabilitatem: non enim imputatur nobis à Deo, quod moriamur, quod aliquando ægrotemus, cum sine ulla nostra personali culpa ægrotamus; quod patiamur inordinatos motus concupiscentiæ, cum eos inviti patimur: item huic non imputatur à Deo, quod nascatur cæcus, aut isti quod nascatur claudus, aut illi quod nascatur amens, &c. Ergo præterita divinorum mandatorum impossibilitas non est nobis voluntaria in Adami culpa, saltem quantum oportet ad imputabilitatem.

R. denique 3. Dato non solum, quod mandata divina nobis sint observatu impossibilia, sed etiam quod hæc impossibilitas etiam sufficienter ad imputabilitatem nobis sit voluntaria in culpa Adami, vel hanc impossibilitatem tollere possumus, vel non. Si primum, non affert necessitatem antecedentem, & sic cum illa manet libertas indifferentia circa observationem mandatorum divinorum, quæ proinde non observando, peccamus & demeremur. Si secundum, tandiu quidem Deus nobis imputare potest, quod ejus mandata servare non possumus, quandiu originalis culpa nobis per baptismum in te susceptum, aut

Simonnet Theol. Tom. I.

alia via non remittitur: at minime potest imputare mendacia, furta, sacrilegia, &c. quæ ex tali impossibilitate admittimus. Ratio est, quia Deus non potest precipere impossibilia, etiam cum hæc impossibilitas oritur ex aliqua nostra culpa personali, si non est in nostra potestate, ut eam tollamus, vel non tollamus pro arbitrio. Sic si quis sibi ipse eruat oculos, ne Breviarium recitet, Deus poterit quidem illi imputare, quod sibi oculos eruerit, & eruido, sibi Breviarii recitationem impossibilem effecerit; at non poterit exigere ab eo, eique precipere, ut, erutis oculis, Breviarium recitet; quod vel solo lumine naturæ notum est.

ARTICULUS VIII.

Utrum in presenti statu naturæ lapsæ homo habeat libertatem indifferentia circa bonum & malum.

RESPONSIO.

Etiam in presenti statu naturæ lapsæ homo habet libertatem indifferentia circa bonum & malum ita ut bene vel malè operetur pro arbitrio, & absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca. Est de fide contra Lutherum & Calvinum, quos sequitur Janfenius, qui cum illis docet, hominem in presenti statu nunquam bonum aut malum operari ex propria determinatione, sed solum spontè, prout à delectatione cælesti ad bene, vel à delectatione terrena ad malè agendum prædeterminatur.

Prob. ex Script. Nam 1. Genesi. c. 4. Deus Cain sic alloquitur: *Quare iratus es, & cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris, recipies (mercedem,) sin autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit: sed sub te erit appetitus ejus (peccati,) & tu dominaberis illius (appetitus scilicet ad peccatum allicientis.)* Hæc autem verba ad hominem in statu naturæ lapsæ existentem diriguntur, & in eis multa ad rem nostram occurrunt ponderanda, & 1. quidem illud, *Quare irasceris?* quod aperte significat Cainum potuisse non irasci adversus fratrem suum Abelem, nec eum odisse: non enim dicimus homini v. gr. *Quare non volas?* quia scimus hominem non posse volare, quantumcumque id velit. 2. Illud, *Si bene egeris, recipies, sin autem malè, &c.* Quod etiam aperte significat facultatem se ipsum determinandi ad bonum vel ad malum: non enim dicimus v. g. homini cæco: *Si solem videris, mercedem recipies, sin minus, &c.* quia scimus hominem cæcum non posse pro arbitrio videre vel non videre solem. 3. Illud, *Sub te erit appetitus peccati, & tu dominaberis appetitui ad peccatum allicienti;* quo nihil expressius dici potest contra necessitatem peccandi, cum peccatur: si enim homo, quando peccat, necessariò peccat, manifestum est ipsi non subesse appetitum peccati, sed potius appetitui peccati ipsum subesse: neque ipsum dominari appetitui peccati, sed potius appetitum peccati ipsi dominari: nam eatenus homo dici potest dominus appetitus peccati, quatenus potest pro arbitrio illi cedere vel non cedere, quatenus potest illi non obsequi, & si obsequitur, ex propria determinatione obsequitur.

2. Deuter. cap. 30. Moyses sic alloquitur Israelitas: *Testes invoco hodie cælum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam, ut & tu vivas, & semen tuum, & diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci ejus, & illi adhaereas.* Eodem Israelitas simili modo adhortatur Josue cap. 24. ubi sic ait: *Nunc ergo timeate Dominum, & servite ei perfectò corde atque verissimo, & auferet Deus, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Egypto, ac servite Domino: sin autem malum vobis videtur us Domino serviat, optio vobis datur: Eligite hodie quod placet, cui servire potissimum debeatis, utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrahæorum, in quorum terra habitatis: Ego autem & domus mea serviemus Domino. Quæ Moyses & Josue adhortationes, ut per se manifestum est,*

Z 3 non